

Gledališke igre za mladino.

Star voják in njegova rejénka.

Gledališka igra v dveh dejánjih. — Poslovenila Barbka Höchtl-nova.

ŠESTI PRIZOR.

Miško, Radovánček, Kátinka, Anička. Dečki in deklice. Prejšnja.

Miško. Meni se ne more nič zgoditi, ko imam toliko otrok v družino okolo sebe. (Ugleda Tínico, deržečo si zastor pred očmi.) Kaj ti je, Tínica, ka se jókaš? Kdo ti je kaj stvoril? A ne Stépanek? — Stépanek povedi, kaj je Tínici?

Stépanek. Oh, oča, Miško! Kedar ste bili odšli, prosil sem Tínice, da bi z menoj šla, pomagat nekaj prinesiti. Takój sva se vernila, a v tem je nekdo vam nož ukradel.

Miško. Kaj? Moj nož? To mi nij, kar si bodi. Kdo bi ga li vzel? Ali sta koga videla?

Stépanek. Nij bilo žive duše, razven naju, in potlej ste prišli vi z drugimi otroki. (Dečkom.) Če je kdo izmej vas vzel nož morda v šali, daj ga semkaj! (Dečki molé.) Oča Miško, preiščíte vse naše žepe, ter nož se dobode tam, kjer je.

Miško. Kaj ti je na umu! Jaz da bi vam preiskoval žepe? Tega ne stvorim, otroci! Kdor mi je vzel nož, sam ga je dolžan poverniti; jaz se nikogar ne dotaknem. Drugače si znam pomoči. Pridite sem k meni, otroci, ter stopíte v versto, s herbtom obnerneni k meni. (Postavlja je v versto.) Tako; vse je v redu. Zdaj me poslušajte in dobro pazíte, kaj porečem. Jaz jamem šteti: jedna, — dve, — tri. Ko porečem „tri,“ takój se z licem obrnite k meni. Videli bodeite nekaj. Tist, kdor je nož vzel, ne bode se mogel obrniti; kajti ko izpregovorim: „tri,“ nož mu v žepu tako oteží, da se mu niti z mesta ne bode geniti. Ali ste razuméli?

Dečki. Razuméli, razuméli, samo štejte, oča Miško!

Miško. Pozor, otroci! Jedna, — dve, — in (v tem hipu se zeverti Radovánček, a drugi otroci še stojé.) Tako; zdaj je uže dobro. Nij treba, da bi rekel: „tri,“ nož se je uže pokazal. Radovánček, daj ga z lepa sem!

Radovánček (svojeqlaven). Jaz noža nemam.

Miško (prijemši ga za roko). Ne upiraj se; ako noža z lepa ne daš, preiščem ti žepe, in če ga najdem, gorjé tebi!

Radovánček. Mirujte! Nič žalega mi ne morete stvoriti. Ne deržite me tako terdo za roko!

Miško (Stépanku). Stépanek, pojdi po očeta; otódi sem ga videl domóv prišedšega.

Stépanek. Potečem, kolikor morem,

Radovánček. Stoj, Stépanek, stoj! Nož hočem dati. (Izleče ga iz žepa ter dá Mišku.) Nu, mirújte zdaj; nož sem vam dal.

Miško. Dobro sem vedel, kje je nož; pómnite si, otroci: „mlad tat se sam ovádi.“ Kaj ti je na roci? Vrezal si se! Ali te je morebiti moj zvesti nož vgriznil? (Radovánček se mu hoče iz rok iztergati.) Počakaj še malo! tako z láhka mi nog ne odneseš. Jaz sem star voják; vojaški ti bodemo sodíli. Zasáčili smo te na tatvini in skozi šibe pojdeš. Moj nož nij zamán narezal verbovih šib; zdaj nam bodo v tvojo kazen. Dajte sem šibe! Tvoj oča je ranocélec in treba mu je ostrega noža, izrezati rano iz telesa; šiba je še ostrejša, kajti otrokom iztrébi raznokatero dušno slabost.

Tínica. Oh, oča Miško! ne delajte mu žaloga, — oprostíte mu zdaj! Poboljša se Radovánček, jaz vam sem poročíca. — Ali nij res, Radovánček, da se poboljšaš? — Tudi sem jaz kriva vsega tega.

Miško. Nu, če ti zanj prosiš, opráščam mu; a kazni vendar ne otíde.

Stépanek (oči si briše). Dolžen sem očetu povedati, koliko nam je stvoril sramote Radovánček; žal mi je, ka je moj brat!

Miško. To si res dolžen; greh bi bilo molčati. Zaslužena kazen ga utegne poboljšati. (Radovánčku.) Pojdi, kamor hočeš! Ne morem te pri sebi imeti, dokler se ne poboljšaš. (Radovánček otide.)

SEDMI PRIZOR.

Prejšnji brez Radovánčka.

Miško. Zdaj ste videli, kako slaba vest človeka ovádi. Resničen je pregovor:

„Kdor slabo vest imá,
Ljudém se sam izdá.“

Stépanek. Ali ste uže takój vedeli, da je nož on ukradel?

Miško. Zdelo se mi je, da je on. Videl sem ga malo poprej, bežéčega mimo mojega okna, kakor bi se me bal. Res imam samo jedno oko, a z njim vidim bolje, nego li raznokedó z obema. Ko je Radovánček sem prišel, bil je tako nemiren, da sem takój videl, kakor bi ga vest pekla. Žal bi mi bilo dečka, ako se ne poboljša, ker ima dobrega očeta in verlega brata Stépanka. „Ívér vendar ne pádi predaleč od paróbka.“ (Pogleda, koliko je ura.) Nu, zdaj treba hitro iti k županu; rekel mi je ob tem času priti. Ako bi se skôraj ne povernil, Tínica, posprávi ti moje stvari v hižo. Nož vzamem s soboj, da se nihče ne obreže. Mislim, da ne bode nič važnega ter skôraj se vernem. — Da ste mi zdravi! (Otide.)

OSMI PRIZOR.

Prejšnji brez Miška.

Stépanek. Baš prav, Tínica! da je odšel Miško; zdaj nama tudi drugi otroci lahko pomagó.

Anička. Kaj li namérjata?

Stépanek. Takój zveš. Tínica, povedi jim; jaz stopim hitro po desko in po venec. (Otide.)

Tínica. Denes je Miškov god in Stépanek bi mu tukaj na drevo rad nekaj narédil.

Kátinka. Naj vama tudi jaz pomorem.

Otroci. Tudi mi, tudi mi hočemo pomagati!

Stépanek (prinese desko). Da, tudi vi treba da pomorete; čim več nas je, tem bolje! Pomozite mi zdaj desko postaviti na klop ter na drevo nasloniti. (Otroci poprimó desko.) Tako je dobro. (Stopi na stran ter desko ogleduje.) Verlo dobro stoji, ali ne, otroci? A zdaj hitro venec in cvetíce!

DEVETI PRIZOR.

Radovánček (plah nastopi). **Prejšnji.**

Radovánček. Daj, Stépanek, da samo jedno besedico s toboj izpregovorim.

Stépanek. Pojdi! S toboj se neščem družiti.

Radovánček. Stépanek, prosim —

Stépanek. Anti vidiš, ka zdaj ne utegnem, — počakaj, da —

Radovánček. Ne, dragi bratec moj! takój želim s toboj govoriti; poslušaj me, lepo te prosim!

Tínica. Pojdi, Stépanek, pojdi! Tako milo te prosi; ne bilo bi lepo, če ga osorno odpodiš. V tem z Aničko in Kátinko jaz obésim vence okolo deske.

Stépanek. Nu, bodi si, ker si ti rekla. (Stopi k Radovánčku.) Kaj bi rad? Povádi hitro!

Radovánček (obotavlja se). Stépanek, ali res očetu poveš?

Stépanek (ostro). Dá, dolžnost je, — žal mi je.

Radovánček. Oča me ubije; veš, kakšen je.

Stépanek. Tega ne stvorí; a v tvojej koži bi vendar ne hotel biti. Zaslужil si ljuto kazen, in treba da jo preterpíš.

Radovánček. Stépanek, prvič sem to stvoril; po sedaj uže nikoli ne stvorím; prosim te, ne pripovedúj očetu.

Stépanek. O tem poprej še Miška povprašam. Veš li kako? Kedar pride, stopi k njemu ter poprosi ga oprostila! Ako ti on oprostí, potlej očetu ne povem, a drugače sem prisiljen.

Radovánček. Stvorím, kakor si mi rekel; prositi ga hočem, kar morem. A dovoli mi zdaj, da bi se tudi jaz radoval z vami.

Stépanek. Če vsi otroci na to pristanejo, jaz ti ne braním. (Otrokom.) Čujte, more li Radovánček pri nas ostati, dokler pride Miško? (Otroci molé.) Vidiš, Radovánček, otroci te nehtë.

Radovánček. Lepo vas prosim, da bi se z vami radoval! Pobiljšam se res.

Tínica. Ker tako lepo prosi. Meni se smili.

Anička. Jaz ga ne podím.

Otroci. Naj bode pri nas!

Stépanek. Lepa vam hvala v imenu mojega brata. Prizadeval si bode, udostôjiti se vaše ljubezni. — Zdaj je vse gotovo. Nu, res bi lepo bilo, ako bi Miško nazaj ne prišel.

Tínica. Eno ga! Jaz ga uže vidim. Ozrite se tja, kako hití in to v najlepšej suknji. Vidi se mu, da je vesel.

Stépanek. „Mundúra“ (uniforma) se imenuje; ti ničesar ne veš. Stopíte zdaj na levo in desno, a ti Radovánček, veš, kaj si obétal.

Radovánček. Stvorím, kakor sem rekel.

DESETI PRIZOR.

Miško. Prejšnji.

Miško. Ali ste še vsi skupaj? Skôraj poldne zazvoní in iti bode h kosilu. (Zapazi desko na drevesu.) Kaj je to? (Ozira se po otrocih.) Kdo se je to izmislil?

Stépanek. Tako nas ljubite, in denes je vaš god, hoteli smó —

Miško. Ahà, — vem, hoteli ste me poslaviti ter izbrali ste si v to moj prostor. Otroci! lepa vam hvala. Druzega vam ne morem dati. Ako bi kaj imel, rad bi vam dal, to vé Bog v nebesih.

Stépanek. Jaz bi vas vendar nečesa poprosil.

Miško. Kaj bi rad?

Stépanek. Moj brat Radovánček bi z vami govoril.

Radovánček (pristopi). Prosim vas, dobri oča Miško, da mi oprostíte! (Joka.)

Miško. Podaj mi roko, Radovánček; roka poštenega moža je, ki ti jo dajem; prizadevaj si, da tudi ti ostaneš pošten vse svoje življenje, kajti pómni! „Kakoršen človek, taka mu čast.“

Vse bodi pozabljeno ter oproščeno; največje veselje mi stвориš, ako se resboljšaš ter bodeš dober in pameten deček. — A zdaj vam nekaj povem, kar vas bode veselilo. Župan mi je baš prečítal pismo, s katerim je cesar meni dovolil mirovino. Odslej bodem laže dihal, ker se mi ne bode tako mučiti za vsakdanji kruh, kakor do sedàj. Star sem in uže težko delam.

Stépanek. Bog daj, da bi še mnogo let srečno in zdravo živeli!

Miško. Vse, kakor Bog hoče. A zdaj se bode te še bolj čudili, ko vam pokažem dar, ki sem ga dobil za god; lep in drag je.

Tínica (radovedna). Kje je, oča Miško? Pokažite!

Miško. Prosim, da malo poterpíte! Skôraj vam ga odkrijem. Stopíte k meni, da vam pokažem lepo hčerko, svoj denašnji dar. Zeló pridna in ljubeznjiva deklica je.

Tínica (čudè se in bojàzljiva). Deklica?

Miško. Dà, deklica; baš tolika je in tako pridna, kakor ti. To deklico sem denes vzel za svojo hčer; skerbeti hočem za-njo, dokler živim, a kedar se postaram, stregla bode ona meni. Če me Bog pokliče s tega sveta, zatisnemi oči ter na mojo gomili tam na kopališči bode molila za-me. (Tínica se stráni oberne in joka.) Tínica, kaj ti je? Čemú se jokaš?

Tínica. Potlej uže jaz ne bodem mogla pri vas biti, pozábite me —

Miško. Kedó ti je to dejál? Ti bodeš moja hčerko ljubila, kakor sama sebe; prijazni si bode ti mej soboj. Stopi bliže k meni; Tínica; jaz dobro znam tebe in tvojo mater; tudi vem, da sta siromašni. Otódi sem govoril z materjo, in ti, — baš ti bodeš po sedàj moja hčerka. Ali se tega braniš Tínica?

Tínica (poljubivši mu roko). O, z veseljem bodem vaša hči, ljubi oča! Bog vam pláti!

Stépanek. A tudi nas po vsem ne pozabíte, ker vas tudi mi vsi ljubimo.

Miško. To se umeje samo ob sebi; „stara ljubezen ne zrujaví, devet krat se verne, ponóví.“ A zdaj idimo h kosilu, jed nam pojde v slast. Moja

hčerka gre z menoj. Stépanek, tvojega očeta poprosim, da mi podarí to desko; on je ne potrebuje. Jaz jo dam lepo popraviti ter ná-njo sè zlatimi písмени zapisati —

Stépanek. Kaj li?

Miško. „Dobri otroci staremu govoráču.“ Ali ste zadovoljni?

Otroci. Dà, tako stvorite, oča Miško!

Miško. In če vam je drago, pojdemo z večera vsi skupaj na hribec gori v cerkvico, Boga hvalit za veselje, katero smo denes uživáli, da se ne poreče:

„Ves dan so se veselili

A Boga so pozabili.“

Ali čujete? Poldne zvoní. Zdaj ídite domóv in pozdravite mi roditelje. Da ste mi zdravi! Pojdi, Tínica, hčerka moja! (Prime Tínico za roko. — Vsi otidó.)

Zagrinjalo pade.

(Drugo dejánje prihodnjič.)

— x —

Otročje igre.

(Priobčuje P. Miklaveč.)

I. Golobje.

Otroci sedejo ali v kolobar ali kako drugače po versti, a tako treba sedéti, da drug družega slišijo. Ko uže sedé, izberó si priímke, n. pr.: prvi je vselej golobinják, drugi je grah, tretji pšenica, četrta oves ali ajda i. t. d., kakor kedo želí. A pómneti je, da ne smeta imeti po dva jednacega priímka. Zdaj prične golobinják igro in reče: golobje so leteli okrog in okrog ter sédli v oves (tudi utegne reči: v ajdo, pšenico i. t. d.) Kedór ima imenovani priímek, treba da takój odgovori: v ovsu (ajdi, pšenici) jih nij, v ječmenu so. Ako se izpozábi ter ne odgovorí, plača globo. Igra se ponavlja, dokler se obilo globe ne nabere.

Po okončanej igri začnó globo nazaj dajati, a to samo tedaj, ako je preterpel kazen tist, kedor jo je zaslužil. To se godí tako: jeden vzame v roko tisto, kar se je poprej v globo vzelo, recimo: nož, robec, klobuk i. t. d. To stvar v roci deržeč vpraša tacega, kateri nij nič globe plačal: „kaj treba da stori ón, čegar blago v roci deržím?“ Kar ta ukaže, to je dolžen storiti ón, čegar je globo, in potlej se kazen družemu prisodi. Tako se igra okončava in zopet ponavlja.

2. Persten.

Otroci sedé v versti, zaklopljeni roci pred soboj deržeč. Tist, ki ima persten, začne ga delíti ter vsacemu v roci seže, in jednemu ga tudi pusti. Nato reče družemu, naj pové, kje je persten? A ta ne sme nobenemu rok odpreti, samo po roci udari tistega, pri katerem misli, da je persten. Ako ugane, dobro za-nj, séde na mesto ónega, ki je imel persten v rokah, a ta mora zdaj persten delíti; ako ne ugane, mora globo plačati, katera se potlej tako razdelí, kakor pri golobjej igri.

(Dalje prihodnjič.)

~~~~~